

Упершому випадку так її називали, за висловом Івана Абрамова (відомого українського історика, фольклориста та етнографа, який деякий час викладав у Рівненському міському училищі), «ревниві представителі привілеєваного сословія», що були незадоволені зразковим навчальним закладом для селянських дітей. У другому – вдячні мешканці с. Городок Рівненського р-ну, де вона була побудована

Навіть із позицій сьогоденного дня це була незвичайна школа, а що вже говорити про 1898 рік! Сам барон називав її «сільським народним двокласним училищем», щоб підкреслити особливість цього закладу. І сирваді, особливою у ній було все, починаючи з архітектури. Знову процию І. Абрамова: «Красное двухэтажное здание с изящной надстройкой наверху для метеорологической станции не оставляет желать ничего лучшего. Гордо высятся этот сельский храм науки среди бедных крестьянских хат с соломенными стрехами... Внутри его все устроено по правилам школьной гигиены - высокие, просторные и светлые классы с плоскими углами, школьные скамьи, строго рассчитанные на возраст учащихся, крашеный пол, прочные умывальники и т.д.»

Навчатися тут могли сільські діти будь-якого віку, а головне - безкоштовно, бо всім необхідним (починаючи від шкільної форми та закінчуючи папером і олівцями) забезпечував барон. Лише її будівництво обійшлося Федору Рудольфовичу в кругленьку суму - 22000 крб., не кажучи вже про щорічне утримання!

Принадно нагадаємо, що майже одночасно зі школою зводилися в селі на його кошти амбулаторія, лікарня та музей! Отже, це була добре продумана бароном програма розвитку села. Освіта, культура, здоров'я і здоровий спосіб життя... А понад усе - християнські цінності. Тому серед обов'язкових предметів на перше місце в своєму проекті він поставив Закон Божий! Далі - арифметика, історія, креслення, основи геометрії, мови, а також - спів, малювання, рукоділля для дівчаток. Планувалося також вести за-

городництва, садівництва, бджільництва та набуття за час навчання якогось ремесла (!!!). Крім цього передбачалося розміщення двох бібліотек (вчительської та учнівської) і придбання необхідної літератури. Таким чином курс навчання для сільських дітей був, хоча і полегшений, але дуже насичений і цілком відповідав потребам громади.

Яку важливу роль у житті села відігравала ця школа, важко собі навіть уявити! Недаремно, за спогадами сучасників, діти йшли записуватися до неї юрбами і виявили згодом неабияку завзятість у навчанні. «Нет сомнения, - писав І. Абрамов, - что здание для народной школы, устроенной бароном, вполне безукоризненно, и вряд ли еще где-нибудь сыщется другая, так чудно устроенная и так богато обеспеченная начальная народная школа...»

Барон був дуже зацікавлений також у

Експерсія в Музей старожитностей (нині Музей українського мистецтва, м. Київ)

Шкільний хор

Барон серед вчителів та учнів

І. Куліш (у верхньому ряді, третій зліва) у колі рідних, колег та однодумців

Вчителі

думувати до деталей і успішно втілювати в життя на найвищому рівні! Чого коштувала лише надбудована над школою обсерваторія! Кому ж як не Федору Штейнгелю, який навчався на природничому відділенні Варшавського університету, було знати, як її облаштувати!

Навіть сьогодні значення цієї школи в житті невеликого волинського села, якому так пощастило з власником, важко переоцінити. Цікаві спогади про її відкриття 27 вересня 1898 р. знаходимо знову ж у І. Абрамова, який був очевидцем цієї події:

«Приятно смотреть было на пеструю толпу белоглазых крестьянских ребят, будущих учеников, наивно и боязко смотревших на свою мужицкую гимназию, гостеприимно раскрывавшую перед ними свои широкие двери. Они не привыкли ходить по крашеным полам, глядеть в такие огромные светлые окна, сидеть за лакированными партами, удерживать за лакированными партами, удерживать за лакированными партами...»

Відсумовуючи, зауважу, що навчання, розвиток і виховання дітей (а з ними і їхніх батьків) барон не розглядав відокремлено. Тут навчалися також любити свій край, культуру свого народу, природу, землю, на якій ці діти мали стати гарними господарями. Для них організовувалися різноманітні екскурсії, у школі був створений учнівський хор, влаштовувалися театралізовані вистави... Проводилися спільні читання для дітей та батьків («народна читання з волебним флярем і даже графоном (очевидно, грамофон - А.У.), который чрезвычайно занимал крестьянских слушателей!»)... Тут було цікаво, тут вирувало життя!

Знаєте, дорогі мої друзі, пишу і ловлю себе на думці, що я б хотіла навчатися в такій школі!

• Алла Українець, ФБ

та місцевої інтелігенції того часу.

Як нам відомо нині, всі проекти барона були в Городку повністю реалізовані. Він сміливо дивився в майбутнє, все про-

Театралізована вистава біля маєтки Штейнгелів